

Adrian Tchaikovsky

ALIEN CLAY

Adrians Čajkovskis

SVEŠIE MĀLI

NO ANĢĻU VALODAS TULKŅUŠI
SANTA ANDERSONE

IZDEVNIECĪBA
PROMETEJS

DRAMATIS PERSONAE

Personāls, atlasīts darba kolonijai uz Imno 27g,
neformāli dēvētai par “Cepli”.

Saskaņā ar Zemes Valdības Mandāta rīkojumu

Personāls

Komandants Terolans

Doktore Nimela Primata — biozinātnes darba grupas vadītāja

Fīps, Fūps un Fops — biozinātnes pētnieki

Vesikāns — arheoloģijas darba grupas vadītājs

Ilse Rasmusena — bijusī zinātnes darba grupas vadītāja

Mokss Kalvrens — inženieris

Suijī — apsardzes leitnants

Darbaspēks

Doktore Helēna Krouna — izrakumu atbalsta darba grupas vadītāja

Profesors Artons Dagdevs — izrakumu atbalsts

Ilms Itrins — izrakumu atbalsts

Parīds Okostors — izrakumu atbalsts

Markeina Ella — izrakumu atbalsts, paredzēts

(pieļaujамie zaudējumi)

Klemišs Beruda — vispārējais darbspēks
Armieta Greisla — vispārējais darbspēks
Alaksija — vispārējais darbspēks

Vertežio Kīvs — ekskursiju brigādes vadītājs
Grīlija — ekskursijas
Hakira — ekskursijas
Jeremijš — ekskursijas
Okričš — ekskursijas

Kurpnieks — vispārējais darbspēks
Fritš — vispārējais darbspēks

Būts — remontdarbi

I DAŁA

LIBERTÉ

1.

Mēdz teikt, ka stāstu nevajag aizsākt ar pamošanos, bet, kad esi cietajā miegā gulējis trīsdesmit gadus, ir grūti saprast, ar ko citu lai sāk.

Varbūt sākt ar acu atvēršanu un beigt ar apgaismību.

Esmu informēts, ka cietais miegs ir tehnisks termins. Ciets, jo esi izslēgts, izkaltēts, sasaldēts ceļojumam no vienas zvaigznes uz otru. Viņi to izkopusi kā smalku mākslu, un tas prasa vienpadsmit minūtes, kā pēc pulksteņa. Pilns kuģis noziedznieku, kas izkaltēti, lai varētu... nu, ko, gribēju teikt, lai varētu izdzīvot bezgalīgi ilgi, bet, protams, ne jau tā tas notiek. Tu neizdzīvo. Tu nomirsti, bet ļoti specifiskā, zibenīgi sasaldētā veidā, kas otrā galā ļauj tevi atgriezt vairāk vai mazāk tādā stāvoklī, kādā tiki sasaldēts. Galu galā tāda transportēšana nogalinātu visus, kas nav sasaldēti, — uz visiem laikiem, nedodot iespēju atdzīvoties.

Viņi piesūknē tevi pilnu ar vielām, kas uzpūš tevi vairāk vai mazāk iepriekšējos apmēros — ievērosiet, ka šajā procesā daudz kas notiek ar precizitāti *vairāk vai mazāk*. Tā ir precīza zinātne, tikai tai īpaši nerūpi precīzi tu. Tavs domāšanas process neatsākas gluži tur, kur beidzās. Īstermiņa atmiņa netiek saglabāta; nesenāki neironu savienojumi nesa-slēdzas. Līdz ar to ir jāsāk ar pamošanos, jo tajā mirklī nekā cita nav, kamēr nebūsi atjaunojis saikni ar senākām atmiņām.

Tu zini, kas esi, bet nesaproti, kur atrodies un kā tur nokļuvi. Tas izklausās šausmīgi, bet ļauj, pastāstīšu, kur tu pamosties — istā ellē. Kolosālā strukturālo bojājumu radītā rēkoņā, jo tev visapkārt izjūk kuģis. Saraustītos rāvienos, kad no tā atdalās un sāk kūleņot niecīgais plastmasas burbulis, kurā tu tiec transportēts. Vibrāciju kakofonijā, kas no izlietās virsmas nonāk tevī — tur pirmsnāves vaidus dveš kuģis, kas vedis tevi visu šo attālumu tukšumā, bet tagad sašķīst fragmentos. Lejā ir pasaule, par kuru tu neko nezini, ne jau savā prātā un ne tobrīd. Un virs galvas ir tikai nāvējošs izplatījums. Fakts, ka pastāv augša un apakša, parāda, ka planēta jau ir uzvarējusi cīņā par tavu dvēseli un tu krīti. Senākās primārtveidīgo būtņu bailes, tās, kas mazuļa tuklajiem pirkstiņiem liek nedomājot kaut kur piekerties. Tāds kritiens nežēlastībā, kādu nespēja iztēloties ne cilvēks, ne pērtiķis.

Cauri sava cietuma celuloīda sienām tu visapkārt redzi arī pārējos. Jo tā nav elle, ja līdzās nav citu grēcinieku, ar kuriem kopā ciest. Katrs savā burbulī, kas atšķelts no izjūkošā kuģa. Šausmās sašķobītas sejas, kliedziņi, dauzīšanās pie sienām, acis kā akas, mutes kā kapeņu durvis. Neņemiet ļaunā manus pārspīlētos aprakstus. Es esmu ekologs, nevis dzejnieks, tomēr ar bioloģiju vien nepietiek, lai kārtīgi attēlotu skatu, kā pussimts cilvēku tiek vienlaikus atdzīvināti, un nevienam no viņiem nav sajēgas, kāpēc, vienlaikus tu pats arī to nesaproti, un tavs kuģis pārvēršas atlūzās, un lejā vīd pasaule, plati atiezusī savas gravitācijas akas žokļus. Ak, kungs! To atceroties, man kļūst nelabi. Un no visa, ko būtu varējis atcerēties šajā haosā, es atceros tieši to, ka es esmu ekologs. Izplatījumā, kur ekoloģijas nemaz nav. Vai spējat iedomāties vēl bezjēdzīgāku faktu, ko zināt par sevi?

Daži no mums nav atmodušies. Redzu garām aizvirpuļojam vismaz divas kapsulas, kuru iemītnieki joprojām ir izkaltēti ģindeņi, sistēmas nav nostrādājušas. Tehniskais termins ir “pieļaujамie zaudējumi”, un tas ir vēl viens nevēlams jēdziens, ko pēkšņi atcerēties. Jo vienmēr ir daži, kas otrā galā nepamostas. Tiek apgalvots, ka tik gara ceļojuma laikā haosa spēku iejaukšanās ir nenovēršama. Varbūt tā ir. Vai varbūt nepamostas tieši nelabojamākie likumpārkāpēji. Ir grūti atpazīt personu, ja āda ir pielipusi

galvaskausam un pazīstamo vaibstu aprises nav redzamas, bet man šķiet, ka redzu garām aizvirpuļojam savu seno kolēģi Markeinu Ellu. Viņa at-sūtīta šurp tālajā ceļā no Zemes, un, kaut arī šis process jau tā ir lēts, vēl lētāk būtu bijis viņu vienkārši iemest atkritumu krāsnī.

Doma par pieļaujamajiem zaudējumiem atsauc prātā kādu citu faktu. Vēl pārtis manu neironu atjaunojuši pārrautu savienojumu, sagā-dājot nozīmīgu, tomēr nevēlamu izpratni par vēl kaut ko. Notiekošais ir tišs. Tā nav nekāda traumējoša Hespera krišana. Tā nav kļūda, bet gan iecere. Senākos laikos sūtīt cilvēkus izplatījumā bija dārgi, un sūtīt ļau-dis, kuri kādam rūp, joprojām ir. Lielākoties tiek mudināts uzturēt tos pie dzīvības ar medicīnisko palīdzību un dzīvības procesu uzturēšanas sistēmām pa rokai, ar modināšanu noteiktos intervālos, lai pārliecinātos par viņu, ak, tik ļoti traušo fizisko un garīgo veselību. Un būtiski ir arī nodrošināt iespēju nogādāt viņus atpakaļ mājās, kad darba pienākumi iz-pildīti. Lielos, dārgos kuģos, kas spēj tādas sarežģītas lietas kā papildināt degvielas krājumus, palēnināt vai paātrināt gaitu un apgriezties.

Tomēr, ja vēlaties tikai nogādāt dažus notiesātos darba nometnē uz kādas attālas planētas, jo tas burtiski ir lētāk, nekā nosūtīt turp strādāt mašīnas, jums nebūs jāraizējas par to, kā viņi atgriezīsies. Jo viņi neat-griezīsies. Tas ir mūža ieslodzījums, vienvirziena ceļojums. Pa galvu jau-cas jaunas nevēlamas atklāsmes, kaut arī mana galva kopā ar visu pārējo krīt pretī Imno 27g.

Vajadzētu daudzīt svaigi atdzīvinātās dūres pret kapsulas iekšieni, bet tā virpuļo uz riņķi vien, izkritusi no sadrūpošā kuģa, un pasaule zem manis top arvien lielāka. Tukšums pārvērties dzeltenzilās debesīs. Vai tās var būt dzeltenzilas? Uz Zemes nē, bet šīs ir Imno debesīs. Zilas no skā-bekļa, ko planētas biosfēra izmetusi atmosfērā kā vielmaiņas blakuspro-dukta, gluži kā uz Zemes. Dzeltenas no difūziem gaisā nesta planktona mākoņiem. Vai patiesībā tās ir dzeltenmelns tumšo fotosintēzes virsmu dēļ. Zili dzeltenmelns nevarētu būt īsta krāsa, un vairāk par visu tai ne-vajadzētu būt debesu krāsai.

Mēs krītam. Pienāk brīdis, kad atveras izpletņi — caurspīdīga plastmasas plēve, kas sāk sadalīties mirkli pēc saskaršanās ar atmosfēru.

Tāpat kā kuģis, tā veidota, lai izturētu to īso laika periodu, kas paredzēts uzdevuma veikšanai. Kuģis, anonīmais plastikāta atkritums, kas vienā gabalā izprintēts Zemes orbītā, nekas vairāk par vienreizlietojamu dzinēju un karkasu, pie kura bijām piestiprināti kā zirņi pākstī. Varbūt kā olas bretē. Veidots, lai cauri izplatījumam aizgādātu liķu kravu uz vienu no pašreizējām “apstrādes planētām”, kā tās dēvē Mandāta Ekspansijas departaments. Lai aiznestu mūs uz Imno 27g un tad atmosfēras augšējās slāņos sadalītos. Sairtu fragmentos, kamēr vienreizlietojama medicīniskā aparatūra atjauno kravu no ģindeņa stāvokļa līdz kliezdošām zudušo dvēselēm, kas krīt pretī iznīcībai. Kamēr daži no mums nesaņem iespēju atmosties, citi neizdzīvos nolaišanos. Skaidrs, ka iznīcībai pretī traucamies visi, bet dažiem tā pienāks vēlāk nekā citiem. Kad atveras mans izpletis, tieku satricināts līdz kaulam un, lai gan redzu citus, kas tāpat tiek atrauti no zemes ilķņiem, ievēroju arī dažus, kuru izpletņi nav atvērušies. Viņi turpina kliegt, jo ir atcerējušies pietiekami, lai zinātu, ka tagad mirs vēlreiz.

Es nenomirstu no atmošanās un nenomirstu, arī pārveļoties pāri atmosfēras malai. Reģistru grāmatās netieku norakstīts kā pieļaujамie zaudējumi. Viņiem ļoti rūpīgi jāaprēķina precīzs nepieciešamo izdevumu līmenis un precīzs nesekmīgo piegāžu procents — mirušie cilvēki —, kas rodas šajā procesā. Jo kurš gan grib iztērēt kaut vienu lieku centu, nogādājot notiesātos nomirt darba nometnē uz kādas tālas pasaules? Cilvēkus, kuri pretojušies sistēmai un tagad par to maksās līdz mūža galam. Tādus cilvēkus kā es. Vēlāk padzirdu skaitļus — divdesmit procenti pieļaujamo zaudējumu. Ja izklausās pēc absurdi lieliem zaudējumiem, tad jūs tiešām nezināt neko par to, kā cilvēki vēsturiski pārvadājuši citus pret viņu gribu no vienas vietas uz otru.

Kapsulās iebūvēti manevrēšanas dzinēji. Mazi plastmasas baloniņi. Viena iespēja. Krītot — tas šķiet tik ilgi! — redzu, kā tie izšauj. Katrs izdala saspīestas gāzes strūklu un šajā procesā pašiznīcinās. Ja tas man ļaus piezemēties istajā vietā, tad labi. Ja attapšos kaut kur tālu prom no darba nometnes, neviens nešķērdēs darbam paredzētās stundas, lai mani sameklētu. Miršu iesprostots savā kapsulā vai ārpus tās, jo Imno 27g ir

pilna ar visu ko, kas gatavs tevi nogalināt. It sevišķi, ja esi viens un tikai pa pusei pie pilna saprāta. Tiesa gan, mans saprāts nekad nav glabājis zināšanas, kas varētu palīdzēt palikt dzīvam šajā svešajā pasaulē.

Bet arī tas ar mani neatgadās. Nogāžos kopā ar visiem pārējiem, tiem, kuri netiks norakstīti zaudējumos, apmēram vienuviet, kur mūs jau gaida. Nometnes komandants atsūtījis smago brigādi gadījumam, ja lejpucelā mēs būtu paguvuši izveidot revolucionāru apakškomiteju. Redzot pūļa savaldīšanas bruņas un šaujamos — mazāk letālos sabiedriskās kārtības uzturēšanas rīkus, ko (tagad) atminos no Zemes dzīves, tos, kas nogalina tikai pieļaujāmā gadījumu proporcijā —, atceros, ka pastāvēja revolucionāru apakškomiteja, kurā biju iesaistījies. Skaidrs, ka ne jau uz kuģa, jo tur mēs visi bijām zibenīgi sasaldēti liķi. Un arī ne lejpucelā, jo tad bijām pārāk aizņemti ar kliegšanu. Bet mājās, uz Zemes, pirms viņi iefiltrējās mūsu tīklā, izsekoja mūsu kontaktpersonas un arestēja visus, ko pazinām, lai viegli sarīkotu ģimenes un draugu nodevību, un patiesībā es toreiz biju daļa no problēmas, tāpēc visu šo esmu pelnījis. Turklāt uz Zemes es biju ar to cietpaurīgi lepojies. Kosmosa stacijai piebūvētajā cietumā, šaurajās orbitālās stacijas telpās zināju, ka, jā, mani deportēs uz nometnēm, bet, pat būdams tāds maznozīmīgs akadēmiķis, vismaz biju centies kaut ko darīt.

Šobrīd, pēc kritiena pretī postam un redzot slepkavu vienību, slīpsvītra, sagaidīšanas komiteju, es to visu nožēloju. Ja brīnumainā kārtā parādītos politiskais aģents un piedāvātu apžēlošanu apmaiņā pret parakstītu atzīšanos, es sniegtos pēc pildspalvas. Nepavisam ne kā tajā dziesmā, es nožēloju visas izvēles, ko dzīvē esmu veicis, lai nonāktu līdz šim mirklim. Tas ir vājuma brīdis.

Manas kapsulas burbulis izlaiž gaisu. Izbiļa pilnu minūti cīnos tam pretī, lai miklā plastmasa mani nenosmacē, pirms tieku izgriezts no tās ārā. Tam ir radīts īpašs darbarīks, tāds kā sakarsēts nazis. Iegūstu seklu, spīdīgu brūci uz augšstilba kā liecību vispārējai bezrūpībai darbā ar to. Vēl viens cilvēks kļūst par zaudējumiem, jo ir palicis pēdējais, ko izgriezt ārā, un tad jau ir par vēlu. Tas ir normas robežās, saproties. Un tas arī viss. Esam zemē. Paveros svešajās debesīs.